

[REDACTED]

From: [REDACTED] (WVL)
Sent: woensdag 4 april 2018 11:09
To: [REDACTED] (PPO); [REDACTED] (ZD); [REDACTED] (RVR); [REDACTED] (PPO)
Cc: [REDACTED]
Subject: RE: Concept TGG rapport
Attachments: Rapport risicobeoordeling TGG 20180401-RWS.docx

Dag [REDACTED],

Dank voor je snelle reactie

Nog rapport met opmerkingen in de kantlijn als duit in het zakje voor de details (vergeten bij te sluiten).

NB: normaal gesproken stuurt RIVM pas een intern gereviewed rapport nadat concepten besproken zijn. Hoeveel ruimte is aan hun kant voor aanpassing?

[REDACTED]

Van: [REDACTED] (PPO)
Verzonden: woensdag 4 april 2018 10:01
Aan: [REDACTED] (WVL); [REDACTED] (ZD); [REDACTED] (RVR); [REDACTED] (PPO)
CC: [REDACTED] (WVL)
Onderwerp: RE: Concept TGG rapport

Dag [REDACTED],

ik neem je opmerkingen mee.

Jouw mening over een discrepantie tussen tekst en samenvatting wordt door meer mensen gedeeld. GGD-Zeeland is via RIVM betrokken bij de interviews. Ik weet niet of RIVM daarmee dit soort rapporten afstemt, vraag ik na.

De ene meting in de klei is al onderwerp van discussie. Het is zelfs de vraag of we de kwaliteit van de klei eigenlijk wel in dit rapport willen hebben. De klei is nooit onderwerp geweest van vragen/discussies. Het is zelfs gebiedseigen klei.

Punt is dat RIVM gebruik heeft gemaakt van de eerste metingen/resultaten van Deltares. Als we het RIVM rapport pas op hadden laten stellen als alle metingen gereed zouden zijn (begin 2019), hebben we weer een conflict qua tijd en openheid...

[REDACTED]

Van: [REDACTED] (WVL)
Verzonden: woensdag 4 april 2018 9:52
Aan: [REDACTED] (ZD); [REDACTED] (PPO); [REDACTED] (RVR); [REDACTED] (PPO)
CC: [REDACTED] (WVL)
Onderwerp: RE: Concept TGG rapport

Dag Collega's,

Gezien de uitgebreidheid, maar even naar een beperktere groep.

[REDACTED], ik maak me grote zorgen over of het wel goed komt met dit rapport!

Ik heb dit ooit voor m'n vak gedaan, du het is leuk om zo'n rapportje weer eens te lezen, Maar...

ik heb eigenlijk wel grote moeite met dit rapport en dan vooral met de toonzetting van de publiekssamenvatting, die wat mij betreft niet te rijmen valt met de onderbouwende gegevens, de toegepaste methoden, de context en de eigen bewoordingen van RIVM verder in het rapport:

- Allereerst geeft RIVM zelf al aan dat de basis aan gegevens beperkt is. Van een aantal gegevens moet je je zelfs afvragen of je die wel moet gebruiken, zoals grondwatermonsters waarvoor de wachttijd niet in acht is genomen (bekend effect: hoge concentraties die je na herbemonstering niet meer terug vindt) of 1 prik in de dijkenklei. Ik vraag me af of tussen Deltares en RIVM voldoende afstemming heeft plaatsgevonden over de noodzakelijke bemonsteringsstrategie (en tussentijdse bijsturing daarop) om tot de benodigde uitspraken te kunnen komen;
- Op de inschatting van het humane risico is wat mij betreft niets aan te merken. De conclusie op die plaats in het rapport is ook duidelijk en prettig. Maar: waarom staat ie in de publiekssamenvatting dan verstopt in 1 zinnetje;
- Toepassing van LAC waarden, andere normeringen en met name ecologie ontspoord mijns inziens:
  - Er is instrumentarium toegepast dat is bedoeld om urgentie van een sanering te beoordelen. De concentraties in de kern van de dijk zijn beoordeeld zonder de feitelijke contactmogelijkheden daarbij te betrekken. Er mag van mij duidelijker aangegeven worden dat hier plat gezegd eigenlijk al sprake is van een gesaneerde situatie door isolatie.
  - Toxische druk op de bodemecologie: welke bodemecologie? TGG is dood als het uit de reinigingsinstallatie komt. Welk leven is hier te verwachten op langere termijn? Het is misschien zelfs wel goed voor een dijk als er niet teveel leven in komt;
  - LAC waarden over TGG leggen: gaat er daadwerkelijk gras wortelen in de TGG? De conclusie over de kleilaag is gebaseerd op 1 monster (1 meting is geen meting). Daar mogen veel meer voorbehouden omheen. Wel mogelijk dat er een gebruiksbeperking uit komt (dus gras naar Parenco);
  - Drenken en sproeien: serieuze conclusies, maar zijn die risico's ook actueel? Ik krijg uit wat gezegd wordt over de interviews niet de indruk. Is de kwaliteit van het water überhaupt zodanig dat het gebruikt wordt? Sowieso aangeven dat het een potentieel risico is, actualiteit onderzoeken (ligt gebruik voor de hand?), zonodig gebruiksbeperkingen gaan opleggen.

De toon die op bepaalde plaatsen in het rapport zit, is m.i. onvoldoende doorgezet naar de samenvatting en vooral de publiekssamenvatting. Het rapport zelf lees ik als véél geruststellender dan de publiekssamenvatting. Dat lijkt me niet de bedoeling.

Humaan blijft alleen een duiding van het (tijdelijke) effect van zuurgraad en fijn stof over. En dat laatste is eigenlijk niet specifiek voor TGG. Jammer dat ook buiten beeld blijft hoe het hier in de regio in de nabijheid van Antwerpen zit met fijn stof.

Ecotoxicologisch en landbouwkundig blijven alleen potentiële risico's over waarvan de waarschijnlijkheid dat het ooit actueel wordt betwijfeld moet worden, maar je kunt niet uitsluiten dat er (ooit) gebruiksbeperkingen op komen;

Het zou goed zijn als de aard van het werk (het is een dijk) wordt geïntegreerd in de analyse en de bewoordingen. De klei fungeert mede als leeflaag, maar een leeflaag is doorgaans later en apart aangelegd, terwijl de klei een essentieel onderdeel is van de constructie van de dijk.

Belangrijkste aanbeveling zou moeten zijn: doe nader en aanvullend onderzoek. Geef daarbij een indicatie van de houdbaarheid van de humane risico conclusies en kijk nog eens naar de landbouwkundige en ecologische kant.

Met name landbouwkundig (drenken en sproeien) zou uiteindelijk nog tot een gebruiksbeperking voor sloot- en grond water kunnen leiden.

Los van betrokkenheid van RIVM bij de publieksbijeenkomst:

In de bodemsaneringswereld is het gebruikelijk de regionale GGD, in het bijzonder de milieuarzt (kan zijn dat die voor Zeeland bovenregionaal werkt) te betrekken bij dergelijke bijeenkomsten. Is dat hier ook al gebeurd? En heeft die mee kunnen lezen?

Van: [redacted] (ZD)

Verzonden: dinsdag 3 april 2018 11:23

Aan: [redacted] (PPO); [redacted] (ZD); [redacted] (RVR); [redacted] (PPO); [redacted] (ZD); [redacted] (ZD); [redacted] (PPO); [redacted] (PPO); [redacted] (WVL); [redacted] (PPO); [redacted] (PPO)

CC: [redacted] (PPO); [redacted] (PPO); [redacted] (ZD)

Onderwerp: RE: Concept TGG rapport

[redacted], nog zonder eea allemaal gelezen te hebben, maar wat de publicatiedatum betreft: [redacted] en ik staan op het standpunt dat publicatie dient plaats te vinden op de (ochtend van) de dag waarop de informatieavond plaatsvindt. Dit ivm het op die dag ook inlichten van de media; maar dus niet eerder dan dat (stel dat media er een dag te vroeg de hand op leggen, ook al wordt eea wellicht alleen passief gepubliceerd). Dus dat betekent 18 of 19, afhankelijk van de uitkomst welke datum in Hulst schikt.

[redacted]

Van: [redacted] (PPO)

Verzonden: dinsdag 3 april 2018 8:02

Aan: [redacted] (ZD); [redacted] (ZD); [redacted] (RVR); [redacted] (PPO); [redacted] (ZD); [redacted] (ZD); [redacted] (PPO); [redacted] (WVL); [redacted] (PPO); [redacted] (PPO)

CC: [redacted] (PPO); [redacted] (PPO)

Onderwerp: FW: Concept TGG rapport

Goede morgen allemaal,

maar even via de vertrouwde e-mail (ik heb wat IT-probleempjes, vandaar dat doorsturen ook nu pas lukt); ik sla 'm straks wel op in Connect (hoop ik).

Bij deze het rapport van RIVM. Samenvatting lijkt mij (misschien niet helemaal prettig) duidelijk.

Reacties graag naar mij, dan verzamel ik ze en neem ik ze door met RIVM.

Graag ook reactie op de vraag van [redacted] in de e-mail hieronder over de 4 weken termijn (dat is de normale termijn voor de publicatieprocedure, daarna gaat RIVM bv pas mee naar infoavonden. Dat kan worden verkort naar 1 week en dan kan RIVM mee naar de bewoners bijeenkomst half april). Volgens mij hebben we eigenlijk geen keus.

[redacted]

Van: [redacted]

Verzonden: zondag 1 april 2018 15:17

Aan: [redacted] (PPO)

Onderwerp: Concept TGG rapport

Beste [redacted],

Hierbij het concept rapport van de beoordeling in Perkpolder. De rapportage is gereviewed maar nog niet geschikt voor verdere verspreiding.

De publicatiedatum staat op 17 april i.v.m. de geplande informatieavond. Om dit te kunnen halen vraag ik je om een spoedige reactie (bij voorkeur komende week). Tevens ontvang ik graag een bevestiging dat jullie afzien van de 4 weken termijn m.b.t. de openbaarmaking van de rapportage op onze website (zie ook mijn eerdere mail).

Mocht je vragen hebben, bel dan gerust.

[redacted]

[redacted]

